

Prevence jódového deficitu v České republice

Marie Nejedlá

Česká republika má nedostatek jódu z přírodních zdrojů a zdravotní důsledky deficitu se zde vyskytovaly odedávna. V polovině 20. stol se začala sůl jódovat, problém se pokládal za vyřešený a zájem o problematiku jódu upadal. Alarmující výsledky šetření Endokrinologického ústavu z první poloviny 90. let ukázaly u 50 % dospělých mírný deficit, vážnější u 12 % mužů a 21 % žen a u 7 % chlapců a 10 % dívek. V roce 1995 byla proto založena Meziresortní komise pro řešení jódového deficitu, dobrovolné, neformální společenství odborníků z medicíny a zástupců resortů, vládních úřadů, nevládních organizací a průmyslu potravin a léčiv. Komise řídila všechny aktivity ke zvýšení saturace obyvatelstva jódem (mj. jód v jódované soli byl zvýšen na 27 ± 7 mg/kg) a monitorovala efekt saturace v populaci prostřednictvím šetření jodurie a spotřebních studií.

Už v roce 2002 bylo možno konstatovat, že jódový deficit je odstraněn. Během dvou dekad potom saturace jódem mírně stoupala do pásma optima až mírně zvýšené saturace s mediány hladin jódu v moči 150–300 $\mu\text{g/L}$. Uplatnil se živý zájem veřejnosti o jód, rozšíření jódované soli do průmyslové výroby potravin a zvyšování koncentrace jódu v mléce. Komise proto utlumila propagační kampaně a vyvinula úsilí ke snížení jódové suplementace krmiv pro dojnice. Hladiny jódu v mléce se začaly snižovat.

Ve výsledcích posledních populačních šetření je patrné postupné snižování jódu v moči. K dosažení optimálního jódového statusu obyvatelstva je ještě třeba odstranit dosud existující nedostatečnou saturaci jódem u významného procenta těhotných žen.